

22- Kezalik ef'al-i beşer için iki cihet vardır. Eğer niyet ile Allah'ın hesabına olursa...

Kezalik ef'al-i beşer için iki cihet vardır. Eğer niyet ile Allah'ın hesabına olursa tecelliyata ma'kes, şeffaf, parlak olur. Eğer Allah hesabına olmasa zulmetli bir manzarayı göstermiş olur.

Kezalik hayatın da iki vechi vardır. Biri siyah, dünyaya bakar. Diğeri şeffaf, âhirete nâzırdır. Nefis, siyah vechin altına girer. Şeffaf veche terettüp eden saadet-i ebediyeyi ister.

Kezalik ef'al-i beşer için iki cihet vardır. Eğer niyet ile Allah'ın hesabına olursa tecelliyata ma'kes, şeffaf, parlak olur. Eğer Allah hesabına olmasa zulmetli bir manzarayı göstermiş olur.

İnsanın yaptığı işlerin iki yüzü vardır. Dışarıdan aynı iş gibi görünür; fakat niyet değişince mahiyeti değişir. Allah hesabına yapılan bir iş şeffaflaşır, parlar, ilahî isimlerin tecellisine ayna olur. Allah hesabına yapılmayan iş ise nefsin, şöhretin, menfaatin ve gafletin karanlığına düşer.

Namaz Misali

Bir adam namaz kılar. Eğer "Rabbimin emridir, kulluğumun gereğidir, aczimi ve fakrımı O'na arz ediyorum" niyetiyle kılsa, o namaz Allah'ın rahmetine, mağfiretine ve huzuruna ayna olur. Amel şeffaflaşır, kalbi nurlandırır. Fakat aynı namazı insanlar görsün, takdir etsin, "ne dindar adam" desinler diye kılsa, dışı ibadet görünür ama içi kararır. Allah hesabına olmadığı için zulmetli bir manzara gösterir.

İlim Öğrenmek Misali

Bir talebe ilim öğrenir. Eğer "Allah'ın rızasını kazanayım, hakikati anlayayım, insanlara faydalı olayım" niyetiyle okursa, onun okuduğu her sayfa nurlu olur. O ilim, Alîm ve Hakîm isimlerine ayna olur. Fakat ilmi makam, üstünlük, tartışmada galip gelmek ve insanlara tepeden bakmak için öğrenirse, ilim zannettiği şey nefesine perde olur. İlim suretinde karanlık

bir kibir doğurur.

Para Kazanmak Misali

Bir adam ticaret yapar, çalışır, para kazanır. Eğer “Helal rızık kazanayım, ailemin hakkını gözeteyim, kimseye muhtaç olmayayım, zekâtımı ve sadakamı vereyim” niyetiyle çalışırsa, dükkânı bile ibadetgâh hükmüne geçer. Kazancı Rezzâk ismine ayna olur. Fakat yalnız hırs, mal biriktirme, gösteriş ve dünyaya taparcasına çalışırsa, aynı ticaret kalbi karartan bir zulmet olur.

Anne Babalık Misali

Bir anne çocuğuna bakar, bir baba evladı için çalışır. Eğer “Bu çocuk Allah’ın emanetidir, ona merhamet etmek Rabbimin rahmetinin bir cilvesidir” diye bakarsa, yorgunluğu bile ibadet rengine girer. Evdeki hizmet şeffaflaşır, rahmet tecellisine ayna olur. Fakat çocuk sadece nefsin gururu, soyun devamı, gösteriş vesilesi görülürse, aynı emek dünyevî ve karanlık bir bağa dönüşür.

Yemek Yeme Misali

Bir insan yemek yer. Eğer “Bu bedeni Allah’a ibadet için kuvvetlendireyim, bu nimetin sahibine şükredeyim” niyetiyle yerse, lokması bile nurlanır. Sofra Rezzâk ve Kerîm isimlerine ayna olur. Fakat gafletle, sadece mideyi doldurmak, zevki kovalamak ve nimetin sahibini unutmak için yerse, aynı yemek hayvanî bir manzara gösterir. Doyar ama şükretmediği için kalbi aç kalır.

Konuşmak Misali

Bir insan konuşur. Eğer hakkı anlatmak, kalpleri teskin etmek, bir mümine fayda vermek ve Allah’ın razı olduğu sözü söylemek niyetiyle konuşursa, dili rahmete ve hikmete ayna olur. Söz parlaklaşır, kalbe tesir eder. Fakat konuşması gıybet, riya, kendini ispat, insanları ezme ve nefsinin parlamak için olursa, aynı dil zulmetli bir alete dönüşür.

Yardım Etmek Misali

Bir adam fakire yardım eder. Eğer “Bu mal benim değil, Allah’ın bana emanetidir; Rabbimin rızası için veriyorum” derse, o yardım sadaka olur, rahmet tecellisine ayna olur. Fakat yardım ederken insanların gözüne girmek, alkış almak, adını duyurmak isterse, dışı parlak görünür ama içi karanlık olur. Çünkü Allah hesabına olmayan iyilik bile nefsin reklamına dönüşebilir.

Hastaya Bakmak Misali

Bir doktor hastaya bakar. Eğer “Allah’ın Şâfî ismine hizmet ediyorum, bu kulun derdine çare olmak Rabbimin razı olacağı bir vazifedir” diye bakarsa, mesleği nurlanır. Tıbbı, Şâfî ismine ayna olur. Fakat hastayı sadece para, itibar ve meslekî başarı vesilesi görürse, aynı meslek karanlık bir menfaat alanına döner.

Netice

Demek insanın fiilleri niyetle renk değiştirir. Aynı iş Allah hesabına olursa nurlu, şeffaf, parlak ve tecelliyata ma'kes olur. Allah hesabına olmazsa, dışı büyük görünse bile içi kararır. Çünkü amelin ruhu niyettir. Niyet Allah'a dönerse amel ibadetleşir; nefse dönerse amel zulmetleşir.

Kezalik hayatın da iki vechi vardır. Biri siyah, dünyaya bakar. Diğeri şeffaf, âhirete nâzırdır. Nefis, siyah vechin altına girer. şeffaf veche terettüp eden saadet-i ebediyeyi ister.

Hayatın iki yüzü vardır. Bir yüzü dünyaya bakar; fânidir, geçicidir, elemli ve ayrılıklıdır. Diğer yüzü âhirete bakar; şeffaftır, nurludur, ebedî saadete açılır. Nefis ise peşin lezzeti sevdiği için hayatın dünyaya bakan siyah yüzünün altına girer; fakat garip bir şekilde o fani yüzle ebedî saadeti de ister. Yani arpa ekip buğday biçmek ister. İşte çelişki buradadır.

يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ.

“Her kul, öldüğü hâl üzere dirilitilir.”

Kaynak: Sahih Müslim, Câbir b. Abdullah rivayeti, hadis no: 2878.

Bu hadis-i şerif, hayatın iki yüzü meselesine tam oturur. Çünkü insan hayatın siyah, dünyaya bakan yüzüne girer; nefisine, hevâsına, gafletine göre yaşarsa, ölüm anında da o hayatın rengiyle karşılaşır. Dünya tarlasına ne ektiye, ölüm harmanında onu biçmeye başlar.

Gençlik Misali

Genliğin bir yüzü dünyaya bakar; kuvvet, güzellik, neşe, hareket ve heves vardır. Nefis bu siyah yüzün altına girer; gençliği günaha, eğlenceye, şöhrete ve hevâya harcamak ister. Fakat aynı nefis gençliğin hiç bitmemesini, güzelliğin solmamasını, kuvvetin tkenmemesini ve âhirette de ebedî saadeti ister. Yani adeta der ki: **“Arpa ekeyim, buğday bieyim. Gençliği dünya yolunda tketeyim, ama âhirette ebedî gençlik bulayım.”** Hâlbuki fani gençlik, Allah hesabına yaşanırsa bâki gençliğe çekirdek olur.

Mal Misali

Malın bir yüzü dünyaya bakar; kazanılır, biriktirilir, korunur, fakat elde kalmaz. Nefis bu siyah yüzün altına girer; malı hırsıyla toplamak, zekâtı ağır görmek, sadakadan kaçmak ve dünyaya yığmak ister. Fakat aynı nefis âhirette cennet hazinelerini de ister. Yani adeta der ki: “Malı

nefsim için saklayayım, Allah yolunda vermeyeyim; ama âhirette rahmet hazineleri bana açılsın.” Bu, dünyaya yatırım yapıp âhiretten temettü istemek, sermayeyi nefsin pazarında harcıyıp rahmet hazinesinden kâr beklemek gibidir. Mal infakla şeffaf yüze geçerse ebedî sermaye olur.

Lezzet Misali

Lezzetin bir yüzü dünyaya bakar; yenir, içilir, tadılır, sonra geçer. Nefis bu siyah yüzün altına girer; helal-haram demeden peşin zevki kovalamak ister. Fakat aynı nefis âhirette temiz, bâki ve sonsuz nimetlere de kavuşmak ister. Yani adeta der ki: “Fani lezzetlerin peşinden gideyim, ama sonunda cennet sofralarına oturayım.” Bu, zehir içip şifa beklemek, tuzlu su içip susuzluğum geçsin demek gibidir. Hâlbuki lezzet helal dairesinde, şükürle ve Allah hesabına yaşanırsa ibadet rengine girer.

Aile Misali

Ailenin bir yüzü dünyaya bakar; sevgi, muhabbet, çocuklar ve yuva sıcaklığı vardır. Nefis bu siyah yüzün altına girerse aileyi sadece dünya saadeti, soy gururu, gösteriş ve rahat alanı gibi görür. Fakat aynı nefis bu sevginin ebediyen devam etmesini de ister. Yani adeta der ki: “Ailemi Allah’ın emaneti bilmeden yaşayayım; ama âhirette de onlarla ebedî beraberlik bulayım.” Bu, diken ekip gül devşirmek, gaflet tohumu ekip nur harmanı beklemek gibidir. Aile Allah hesabına yaşanırsa, fani muhabbet ebedî beraberliğe kapı olur.

Sağlık Misali

Sağlığın bir yüzü dünyaya bakar; insan yürür, çalışır, yer, içer ve rahat eder. Nefis bu siyah yüzün altına girer; sağlığı ibadete değil, hevâya, gaflete ve keyfe harcamak ister. Fakat aynı nefis hastalanmak istemez, ölmek istemez, âhirette de huzur ister. Yani adeta der ki: “Bana verilen sağlığı dünya için tüketeyim, ama ölümden sonra da ebedî saadet bulayım.” Bu, ateşe odun atıp serinlik beklemek gibidir. Sağlık ibadet, hizmet ve şükür yolunda kullanılırsa şeffaf yüze geçer.

Makam Misali

Makamın bir yüzü dünyaya bakar; itibar, görünürlük, söz geçirme ve takdir vardır. Nefis bu siyah yüzün altına girer; makamı kibir, tahakküm, alkış ve üstünlük için kullanmak ister. Fakat aynı nefis âhirette izzet ve makbuliyet de ister. Yani adeta der ki: “Dünyada makamı nefsim için kullanayım, ama Allah katında da aziz olayım.” Bu, nefsin arkasından yürüyüp rıza-i îlâhî menziline varmayı istemek gibidir. Makam adalet, hizmet ve Allah rızası için kullanılırsa nurlanır.

İlim Misali

İlmin bir yüzü dünyaya bakar; diploma, unvan, şöhret, tartışmada galibiyet ve insanlar üzerinde üstünlük verir. Nefis bu siyah yüzün altına girerse ilmi kibir ve enaniyet sermayesi

yapar. Fakat aynı nefis âhirette nur, derece ve saadet de ister. Yani adeta der ki: “İlmi nefsimi parlatmak için kullanayım, ama Allah katında âlimlerin derecesini isteyeyim.” Bu, karanlığa yürüyüp nura varmayı ummak gibidir. İlim Allah’ı tanımaya, hakikate hizmete ve kullara faydaya vesile olursa marifetullah basamağı olur.

Musibet Misali

Musibetin bir yüzü dünyaya bakar; acı verir, rahat bozar, planları dağıtır ve nefsi incitir. Nefis bu siyah yüzün altına girer; sabretmek istemez, isyan eder, “Niçin ben?” der. Fakat aynı nefis musibetin âhirette sevaba, kefarete ve rahmete dönüşmesini de ister. Yani adeta der ki: “Musibette sabretmeyeyim, teslim olmayayım, Rabbime yönelmeyeyim; ama âhirette onun sevabını alayım.” Bu, tohumu sabırsızlık olan tarladan teslimiyet meyvesi beklemek gibidir. Musibet sabırla karşılanırsa şeffaf yüzü açılır.

Ölüm Misali

Ölümün bir yüzü dünyaya bakar; ayrılık, bedenın dağılması, sevdiklerden kopuş ve dünya defterinin kapanması görünür. Nefis bu siyah yüzün altına girer; ölümü unutmak, âhireti düşünmemek ve dünyaya yapışmak ister. Fakat aynı nefis yok olmamak, ebedî yaşamak ve cennet bulmak ister. Yani adeta der ki: “Dünya için yaşayayım, ölümü unutayım, âhirete hazırlık yapmayayım; ama ölümden sonra cennet bulayım.” Bu, cehenneme giden yola girip cennete varmayı beklemek gibidir. Ölümün şeffaf yüzü ancak iman ve salih amelle nurlanır.

Kabir Misali

Kabrin bir yüzü dünyaya bakar; toprak, yalnızlık, karanlık ve bedenın çürümesi görünür. Nefis bu siyah yüzü sevmez, ondan kaçır; fakat kabirde rahat, nur ve emniyet de ister. Yani adeta der ki: “Dünyada kabri aydınlatacak amel göndermeyeyim, ama kabir bana cennet bahçesi olsun.” Bu, karanlık sokağa sapıp güneşe çıkmayı ummak gibidir. Hâlbuki kabir; iman, namaz, Kur’an, sadaka ve salih amelle nurlanır. İnsan dünyada ne gönderirse, kabirde onu bulur.

Hayatın Aldatıcı Yüzü

Hayatın dünyaya bakan siyah yüzü nefse peşin lezzet verir gibi görünür. Nefis ona aldanır ve der ki: “Dünyaya göre yaşayayım, keyfime bakayım, hevâmı tatmin edeyim; fakat sonunda ebedî saadet de benim olsun.” İşte bu, arpa ekip buğday biçmek, diken ekip gül devşirmek, zehir içip şifa beklemek, ateşe odun atıp serinlik ummak gibidir. Hâlbuki hayat bir tarladır; insan oraya ne ekerse âhirette onu biçer.

Netice

Nefis hayatın siyah yüzünün altına girer; fakat şeffaf yüzün neticesi olan saadet-i ebediyeyi ister. Yani dünya için yaşayıp âhiret meyvesi bekler; arpa ekip buğday biçmek ister. Hâlbuki sünnetullah değişmez: İnsan nasıl yaşarsa öyle ölür, nasıl ölürse öyle diriltilir. Yol başka,

menzil başka olursa insan istediği yere değil, yürüdüğü yere varır. Dünya tarlasına gaflet eken âhirette nur biçemez; Allah rızası eken ise fani hayatından ebedî saadet devşirir.